

Հայկազեան Հայագիտական Հանդէսի Լ. Հատորի Շնորհանդէսը Պէյրուքի ...

Հայկազեան Հայագիտական Հանդէսի քառասամեակը եւ Լ. հատորի հրատարակումը նշուեցան Ուրբաթ, 19 Յունիս 2010ի երեկոյեան ժամը 7ին, Հայկազեան Համալսարանի հանդիսասրահին մէջ, լիբանանահայ հոգեւորականներու, մտաւորականներու, ուսուցիչներու, խմբագիրներու, ու ազգային կառոյցներու ներկայացուցիչներու ներկայութեամբ:

Հանդիսութեան բացումը կատարեց *Հանդէսի* Պատասխանատու Քարտուղար Անդրանիկ Տազեան: Ան անդրադարձաւ հատորին անմախաղէպ ծաւալին, ու նշեց որ հատորը անմախաղեմբաց է նաեւ նիւթերու տեսականիով եւ ստորագրութիւններու աշխարհագրական տարածութեամբ:

Այս խմբագրական կազմի անդամ Դոկտ. Արշալոյս Թովալեան ընթերցեց Հայաստանի Գիտութիւններու Ազգային Ակադեմիայի նախագահութեան ողջոյնի գիրը, ուր ակադեմիկոսներ Ռադիկ Մարտիրոսեան (նախագահ) եւ Վլադիմիր Բարխուդարեան (Հայագիտութեան եւ Հասարակական Գիտութիւններու Բաժանմունքի քարտուղար) յանուն Ակադեմիային կ'ողջունեն *Հանդէսի* քառասամեայ երբը, կը գնահատեն անոր յարատեւումը, լայն ընդգրկումն ու արդիականութիւնը եւ անոր լոյս ընծայումը կը նկատեն «Հայագիտութեան զարգացման գրասկաններէից մէկը»:

Յաջորդ քաժնով խմբագրական կազմի անդամ Արմէն Իրնէշեան սահիկներով ու մեկնաբանութիւններով ներկայացուց *Հանդէսի* քառասամեայ երբը, թիւերով ու աղիսակներով ցոյց տուաւ անոր զարգացումը, նկարներով ներկայացուց անոր շնորհանդէսները՝ Պէյրուք, Երեւան, Ստեփանակերտ եւ Հալէպ:

Հանդէսի քառասամեակին առթիւ Պէյրուք հրաւիրուած էր *Հանդէսի* Հայաստանի ներկայացուցիչ, բանասէր, քարգմանիչ ու կինօգէտ, բանասիրական գիտութիւններու թեկնածու, տասնեակ մը հատորներու հեղինակ, երիտասարդ մտաւորական Արմուի Բախչինեանը, որ ներկայացուց «Արտասահմանի Հայագիտութիւնը եւ *Հայկազեան Հայագիտական Հանդէսը* Հայաստանում» նիւթը: Բախչինեան նախ անդրադարձաւ արդի աշխարհին մէջ հայագիտութեան տեղին ու դերին գիտակցութեան աճին, մատնանշեց արդիական թեքնիք միջոցներէն օգտուելու կարելիութիւնը եւ յատկապէս շեշտեց ոչ-հայ մասնագէտներու առնչութիւնը հայագիտութեան, եւ անոնց բազմաբնոյթ կապը Հայաստանի հետ: Բախչինեան յայտնեց նաեւ թէ կան երիտասարդ եւրոպացի գիտնականներ, որոնք միջպետական համաձայնութիւններու շնորհիւ կ'ուսանին կամ կը վերապատրաստուին Հայաստանի մէջ, ծանօթանալով հայրենական հայագիտութեան նուաճումներուն:

Բախչինեան հայագիտութեան համար վնասակար համարեց յատկապէս ամերիկեան ու հայաստանեան հայագիտական կարգ մը շրջանակներու մի-

ջել տեղի ունեցող անպտուղ վիճարկումներն ու փոխադարձ յարձակումները: Այս մեկնակետով, ան բարձր գնահատեց *Հայագիտական Հանդէսի* կեցուածքը, որով ան կը ցուցաբերէ առարկայական դիրքորոշում, վեր կը մնայ վեճերէն, եւ չի զիջիր գիտականութեան իր հիմնական սկզբունքներէն:

Դասախօսութեան երկրորդ մասը նուիրուած էր *Հանդէսի* հայաստանեան գործունէութեան: Բախչինեան նշեց, թէ հիմնադրութեան օրէն իվեր *Հանդէտը* մեծ ընդունելութիւն գտաւ Հայաստանի հայագիտական կեդրոններուն մէջ, եւ հանդիսացաւ հայ գիտական մամուլի այն միակ պարբերականը, որ “առանց ժամանակային եւ ասպարէզային սահմանափակման, հրապարակեց նորանոր նիւթեր հայագիտութեան ծովածափայ բնագաւառից” չորս տարբեր լեզուներով: Ապա ան օրինակներով անդրադարձաւ *Հանդէսի*՝ Սփիւռք-Հայրենիք հայագիտական մտքի կամբջումի առաքելութեան, եւ թէ ինչպէս յատկապէս 90ականներէն սկսեալ, *Հանդէսի* հայրենի աշխատակիցներուն քիւր աւելցած է ոչ միայն վաստակաւոր հայագէտներով, այլեւ երիտասարդ խոստմնալից ուժերով:

Բախչինեան նշեց, թէ արդէն հայրենի հայագէտներ, իրենք կը դիմեն *Հանդէսին* մէջ հրատարակուելու փափաքով: Ասոր պատճառներէն ան նշեց աւանդական դարձած հայրենի շնորհանդէսներու հետեւանքով *Հանդէսի* յաւելեալ ճանաչումը, գիտական լուրջ հրատարակչութիւններու պակասը, աշխատակիցներուն տրուող քաջալերական պատուագինը եւ մանաւանդ Հայաստանի Բարձրագոյն Որակաւորման Յանձնախումբի պահանջը, թէ՛ գիտական կոչումներու հայցորդներ պարտին արտասահմանեան որակաւոր գիտական հրատարակութիւններու մէջ հրատարակել յոյուածներ: Իսկ *Հայագեան Հայագիտական Հանդէտը* տասնամեակներ իվեր ՀՔՈ Յանձնախումբի ցուցակին ընդգրկուած է իբրեւ գիտական արժանաւոր հրատարակութիւն: Ի տես դիմումներու առատութեան, *Հանդէտը* չէ զիջած իր մակարդակէն, ընդհակառակը՝ “յատուկ բժախնդրութեամբ... պարզում է ներկայացուած նիւթերի հաւաստիութիւնը, գիտականութիւնը եւ երբեմն իրաւացիօրէն մերժում է պակաս արժէքաւոր եւ կամ գիտականօրէն վիճելի աշխատանքները”: Բախչինեան նշեց *Հանդէսի* հայաստանեան աշխատակիցներու ընդլայնուող ծիրը, եւ թէ ինչպէս *Հանդէտը* արդէն յաճախակիօրէն կը նշուի տարբեր գիտական հանդէսներու մէջ իբրեւ սկզբնաղբիւր եւ յղում: Կը նշանակէ թէ *Հանդէտը* Հայաստանի հայագիտական շրջանակներուն մէջ ունի իր ուրոյն տեղը:

Բախչինեանի ելոյթէն ետք ուսանողութիւնը Գարուն Պարտաբճեան (սրինգ) եւ Սարին Գրաճեան (դաշնամուր) նուագեցին Մելիք Մուրադեանի ստեղծագործութիւններէն յօրինում մը:

Հանդէսի Պատասխանատու Խմբագիր Հ. Անդրանիկ Ծ. Վրդ. Կոստեան անդրադարձաւ *Հանդէսի* քառասնամեայ երթին: Ան կարելորեց հայագիտութիւնը յատկապէս սփիւռքահայուն համար իբրեւ արմատներուն խարսխուելու պահանջքէն ծնած գիտութիւն, ծագումնագիտութիւն ու գոյապայքար: Ըստ վարդապետին, *Հանդէսի* պատասխանատուներուն համար, հայագիտութիւնը հայութեան ինքնութեան հոգեմտաւոր արժէքներուն գիտակցութեան մղող գիտութիւնն է, “հայը նախ իր արմատներուն ու ինքնութեան կապող գիտութիւնն է: Հայագիտութիւնը հայը դիտել է առանց կիթքի ու կողմնակցութեան”: Վարդապետը ընդգծեց, որ *Հանդէտը* երբեք չդաւաճանեց իր

գի ու պետականության պայծառ յախտնականությունն. դժբախտաբար մեր անձնական միջոցները սահմանափակ են: Հետեւաբար ոչ միայն պիտի գործակցինք, այլև իմաստուն պիտի ըլլայ մեր գործակցութիւնը, բազմաձայնական եւ մնայուն արդիւնաւէտութեամբ”:



Իր ելոյթին մէջ, *Հանդէսի* վեթերան բարեկամ, պատմաբան Պետրոս Յովհաննիսեան նշեց որ *Հանդէսը* սկիզբէն եւեթ դարձաւ համահայկական: Յովհաննիսեան շնորհանդէսը եւ *Հանդէսի* քառասնամեակը դրաւ նոյն օրերուն Երեւանի մէջ կայացող Լեւոյի 150 ամեակի, Աշոտ Յովհաննիսեանի ծննդեան 100ամեակի, Տիգրան Մեծի ցուցահանդէսի մնան միջոցառումներու շարքին: Ան խորին շնորհակալութիւն յայտնեց ու յարգանք եւ պատիւ ըրաւ *Հանդէսը* իրականացնողներուն ու մաղթեց որ ծիածանի գոյներուն բազմազանութեամբ *Հանդէսը* ամէն տարի ներկայանայ նոր ու շքեղ եւ գրաւիչ գոյնով մը:

Ռոջոյնի խօսք ըսաւ նաեւ *Բանբեր Երեւանի Համալսարանի* պարբերականի գլխատու խմբագիր Հրաչեայ Միրզոյեան: Ան մատնանշեց որ ինք լաւ կը գիտակցի թէ որքան դժուար գործ է համդէս տպելը. ան հաւատեց որ հարցին դրամը կ'օգնէ, բայց հարցը լուծողը մնան աշխատանքի հանդէպ սերն է: Ան յաւելեց որ կապեր կան *Հանդէսին* հետ, բայց թոյլ են եւ պէտք է ուժեղանան եւ աւելցուց որ զոյգ պարբերականներու փոխանակումը յաջողապէս կ'ընթանայ:

Խօսք առաւ նաեւ *Հանդէսի* խորհրդատուներու Մարմնի անդամ Դոկտ. Մուրատ Հասրաթեան: Ան յայտնեց որ *Հանդէսը* հարազատ է իրեն դեռ առաջին իսկ տարիներէն, ընդգծեց *Հանդէսի* գիտական բարձր մակարդակը եւ մաղթեց որ այդ մակարդակը պահպանուի, փափաքելով որ նշուի նաեւ *Հանդէսի* յիսնամեակը:

խօսք առաւ նաեւ *Հանդէսի* Խորհրդատուներու Մարմնի անդամ Դոկտ. Երուանդ Երկանեան: Ան շնորհատրեց *Հանդէսի* խմբագրութիւնը, ծանրացաւ Լիբանանի պատերազմի թէ յետպատերազմեան տարիներու լիբանանահայ վերականգնումի ճիգին եւ մատնանշելով մեծ դժուարութիւններ ու մարդուծի պակաս՝ «սխրանք» համարեց *Հանդէսը*: Ան նշեց որ կային *Հանդէսի* հիմքին դրուած նախադրեալները որով յետպատերազմեան տարիներուն *Հանդէսը* կրցաւ վերընձիտիլ: Հուսկ ան ջերմագին բարեւներ յղեց Հայկազեան Համալսարանի ղեկավարութեան:

Խօսք առաւ նաեւ ազգագրագէտ, Հրանոշ Խառատեան: Ան ըրաւ պատմականը Սփիւռք-Հայաստան յարաբերութեանց եւ մատնանշեց 1960-70ականներու խորհրդային փոփոխութիւններն եւ յառաջացած ջերմութիւնը: Ան նշեց որ *Հանդէսը* բաւական հանդուրժող է՝ նկատի առնելով այլակարծութեան հանդէպ *Հանդէսի* ունեցած կեցուածքը եւ արեւցոց որ *Հանդէսը* ունի լայն ուղեծիր: Խառատեան յանելեց որ Հայաստանի եւ Սփիւռքի մէկտեղումը *Հանդէսին* մէջ փոխլրացումի քան թէ փոխկաշկանդումի դեր կը խաղայ, ու մատնանշեց *Հանդէսին* մէջ յառաջացող հայագիտական կոտակումը եւ զարգացումը եւ թէ ինչպէս առիթ յառաջացած է փոխհաղորդակցութեան: Ան ընդգծեց *Հանդէսի* մարդկային քան թէ իմացական ներդրումը եւ եզրափակեց մաղթելով՝ «շատ լաւ կը լինի որ ընդհատուծ չունենայ»:

Հուսկ, շնորհանդէսը փակեց Փրոֆ. Վլադիմիր Բարխուդարեան, որ ողջունելի գտաւ Երեւանի ու Ակադեմիայի Կլոր Դահլիճին մէջ յիշատակումը *Հանդէսին* եւ մաղթեց որ յաճախակիօրէն կատարուի անիկա Ակադեմիային մէջ: Ան շեշտեց որ *Հայկազեան Հայագիտական Հանդէսը* եւ *Պատմաբանասիրական Հանդէսը* հայատառ հայագիտական լաւագոյն պարբերականներ են: Ան մատնանշեց *Հանդէսի* համագործակցութեան բանաձեւումը, թէ մէկ ժողովուրդ ենք, ու արեւցոց թէ յաճախ չենք ընթերցել Սփիւռքի դժուարութիւնները ու «խիզախութիւն եւ քաջութիւն» որակեց *Հանդէսի* ծնունդն ու յարատեւումը: Ան իր խօսքը ուղղելով *Հանդէսի* խմբագրութեան, շնորհակալութիւն յայտնեց որ նման աշխատանք կը տարուի:

Շնորհանդէսին բաժնուեցան *Հանդէսի* Լ. հատորի առանձնատիպերը, իսկ Ակադեմիայի հայագիտական հաստատութիւններուն տրուեցաւ *Հայկազեան Հայագիտական Հանդէսի* երեսուն հատորներու նորատիպ *Մատենագիտութիւնը*: